

2020-2021

Anbefalinger fra ligestillingsministerens ungepanel

18 modige unge har
sammen givet deres svar
på, hvordan vi skaber mere
ligestilling i Danmark.

Forord

Dér hvor ligestillingsskoene trykker

2020 har været et fantastisk år for ligestillingsdebatten. Sofie Lindes mod til at stille sig frem blev startskuddet til et år med alvorlige håndteringer af mange årtiers sexisme. Endelig er vi kommet til et sted, hvor vi ikke længere skal diskutere om der findes sexisme og diskrimination på baggrund af køn, men kan gå i gang med en diskussion om, hvad vi skal gøre ved det. Det er en kæmpe landvinding for ligestillingsdebatten.

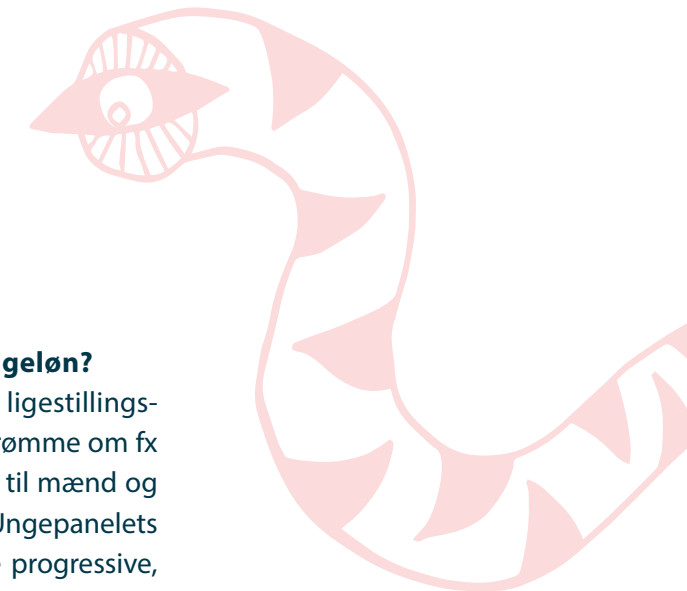
Allerede før Sofie Linde tog ordet, nedsatte ligestillingsministeren en gruppe af unge i et ungepanel for at komme med input til regeringens arbejde med ligestilling. Hvad fylder for ungdommen, og hvor er de voksnes og politikernes blinde vinkler i forhold til ligestilling? Det arbejde tog vi hul på i ungepanelet i januar 2020.

Det var tydeligt, at det momentum Sofie Linde og alle de personer, der bakkede hende op, havde skabt stor opmuntring hos deltagerne i ungepanelet. Men samtidig bar deres arbejde præg af frustration over, at Danmark fortsat sakker bagud på World Economic Forums liste over ligestillede lande, og derudover en gammeldags afgræsning af ligestillingsområdet på det politiske felt og ikke mindst corona. Det spændingsfelt har ungepanelet arbejdet i i et år; primært på Zoom, målrettet og progressivt på trods af coronaudfordringer.

Hvor progressiv kan man være, når vi stadig ikke har ligeløn?

Ungepanelet har mange store og ambitiøse drømme på ligestillingsområdet, men på mange måder kan det føles omsonst at drømme om fx gratis tamponer og bind, når vi stadig mangler mere barsel til mænd og ligeløn til de mange kvinder, som lønmæssigt halter bagud. Ungepanelets anbefalinger skal derfor læses i det lys; at hvis vi skal være progressive, toppe ranglisten sammen med vores nordiske naboer, så kræver det politiske løsninger på problemer og udfordringer, som er alt andet end nye.

Ungepanelets anbefalinger er klar: Lad os få ryddet op i de velkendte problemer som det første. Som det næste, så lad os få skabt en bedre organisatorisk forankring i det politiske arbejde, så vi kan arbejde bredt og intersektionelt med ligestilling. Det kræver, at ligestilling ikke blot betragtes som noget, vi ser på i forhold til køn og seksualitet, men at ligestilling tænkes ind i alle arenaer, vi befinder os i. Ligestilling skal prioriteres i alle ministeriers arbejde. Det gælder i særdeleshed både for uddannelse, beskæftigelse, integration og sundhed.

Derfor skal vi lytte til de unge

Gennem seks workshops og en række møder har ungepanelet på kryds og tværs sammen arbejdet på at udforme anbefalinger til at skabe mere ligestilling i Danmark. Anbefalingerne er tiltænkt ligestillingsministeren, men er i høj grad også rettet mod andre unge, aktører i civilsamfundet, på arbejdsmarkedet og i befolkningen. Nu er det op til ligestillingsministeren og de andre aktører at blive klogere på ungepanelets perspektiver og søsætte de handlinger og initiativer, der er mulige.

Om ungepanelets arbejde skriver inspirator for ungepanelet Christian Mogensen, repræsentant for Center for Digital Pædagogik:

“Det forfriskende, befriende og uendeligt vigtige ved tiltag som ligestillingsministerens Ungepanel er, at de kan kalde os ud på hyklery og velfærdsmagelighed. Når man samler så mange unge idealister, som endnu ikke har vænnet sig til at have det “fint”, og beder dem kigge på systemerne udefra, så får man svar på påtale. Det er (for) nemt at affeje kritikken med henvisninger til ungdommelig idealisme eller pubertær kådhed; hvis vi engang kunne synge med på Rage Against The Machine, og vi har turdet stille spørgsmålet “Hvordan går det egentlig med ligestillingen?”, så skal vi også turde høre efter når vi bliver fortalt, “Det går ad helvede til.”

Læsevejledning

I det du skal til at læse følger to forskellige formater. Det første er ungepanelets fire udvalgte anbefalinger, der er bred enighed om blandt paneldeltagerne og som rummer, de vigtigste og mest afgørende initiativer og anbefalinger til at skabe mere ligestilling. Dernæst kommer en samlet liste med flere af ungepanelets ideer og anbefalinger, som løbende blev noteret under deres arbejde.

Tak til

Tusinde tak til ungepanelet for at gå så åbent, nysgerrigt og kritisk til arbejdet. I har haft et skarpt og klart blik på ligestillingsproblematikker og ydet en kæmpe indsats i at gøre os klogere på, *hvor ligestillingskoene trykker* hos de unge.

Tusinde tak til de inspiratorer og debattører, som undervejs har inspireret og givet bidrag til ungepanelet. Det gælder Emma Holten, Christian Mogensen, Bodil Signe Wedele, Lene Stavngaard, Nilly Taheri og David Russel.

Forordet er skrevet af DeltagerDanmark, som har faciliteret ungepanelet.

Tak til ungepanelet

Asta-Maja Njor Boisen

Bertram Bruuse

Jacob Agerbo Thomsen

Jacqueline Snerling

Jens Philip Yazdani

Jeppé Englev

Katrine Fugl

Laura Karoline Jensen

Lea Friedberg

Marina Janell Søndergaard

Martin Mejlgaard

Mette Berents Bojesen

Nadeen Aiche

Rasmus Hald Møller

Sarah Gruszow Bærentzen

Storm Pelle Lund Klujeff

Thor Ekberg Bonde

Thomas Skriver Jensen

De 4 anbefalinger

#1 Lav mere og bedre undervisning i normkritik & seksualitet

Alt for mange børn og unge mangler et sprog og en forståelse for både egne og andres normer og seksualitet. Ved at sikre bedre og mere undervisning vil de blive klogere på sig selv, få mere forståelse for andres udfordringer og kunne gå kritisk til samfundsskabte idealer.

I dag mangler der en seriøs og struktureret undervisning i seksualitet og normkritik til børn og unge. Hverken folkeskolen, ungdomsuddannelserne eller de videregående uddannelser tager dette essentielle ansvar på sig. Over halvdelen af de danskere, der har haft seksualundervisning, mener at undervisningen ikke var brugbar, viser en undersøgelse fra Project Sexus. Et kondom på en banan og et menstruationsbind er desværre ofte den eneste og akavede erindring om seksualundervisning unge har fra hele deres skoletid.

Men behovet for seksualitetsundervisning er ikke til at overse. Det er både akut og voksende. Mange unge oplever seksuelle krænkelse både on- og offline, hvilket Umbrella-sagen og #metoo i dén grad har understreget. LGBTQIA+ personer mistrives hyppigere end heteroseksuelle, som Project Sexus også har slået fast med syvtommersøm. Alt for mange unge er generelt usikre på sig selv, sin krop og sin seksualitet. Og forældede, dominerende kønsideal fastlåser mange unge i en identitet eller rolle, som de ikke trives i. Vi tror på, at en seriøs, struktureret, skemalagt og tidssvarende undervisning med fokus på ikke blot reproduktion, men også på køn, krop, seksualitet, grænser og normkritik i folkeskolen og på ungdomsuddannelserne vil afhjælpe og bedre disse problemer. Samtidigt er det et initiativ, hvis virkning forhåbentligt vil vare ved, selv når skoletiden er slut.

Alt for mange unge er generelt usikre på sig selv, sin krop og sin seksualitet

Forslaget kræver dog, at lærerne klædes på til at varetage opgaven, og derfor skal seksualitet og normkritik også være et fag på læreruddannelsen. I dag er det kun 14 % af lærerne, der har modtaget undervisning i seksualundervisning. Lærerne mangler viden om emnets pædagogik og didaktik og oplever, at det er grænseoverskridende at undervise eleverne, viser YouGov undersøgelse. For at løfte eleverne, skal vi altså også løfte lærerne.

Normkritik skal også udbydes som et obligatorisk kursus på de videregående uddannelser, hvor de uddannede bagefter skal arbejde med at håndtere mennesker. Her skal de klædes bedre på til at møde mennesker med forskellige baggrunde, seksualiteter og køn. Det er eksempelvis uddannelserne for socialrådgivere og politi. I dag overser vi nemlig betydningen af at klæde dem på til at arbejde professionelt med den mangfoldighed og virkelighed som 2021 rummer.

Kilder: Folkeskolen.dk, Project Sexus og Sex og Samfund

”Min oplevelse af seksualundervisning, både som LGBTQIA+ elev i folkeskolen og som lærerstuderende, har været, at det primært handler om at undgå graviditeter og kønssygdomme. Men det handler om langt mere end reproduktion. Det handler om mental sundhed, grænser, LGBTQIA+ identiteter, samtykke, familieformer og meget mere. Mit håb er at en normkritisk pædagogisk tilgang bliver en del af den pædagogiske grundfaglighed på læreruddannelsen, så kommende lærere kan tænke normkritik ind i al den undervisning, vi skal lave, og ikke kun i seksualundervisningen”, fortæller Lina Romanini, der ser anbefalingerne her som et rigtig godt skridt på vejen mod at klæde de kommende lærere bedre på til at varetage seksualundervisningen.

Ungepanelet anbefaler:

- ◀ **Seksualitetsundervisning indføres som et selvstændigt fag i folkeskolen og på ungdomsuddannelserne, hvor der angives en konkret timefastsættelse og anlægges et bredere fokus på køn, krop, seksualitet og grænser.**
- ▲ **Der udvikles et obligatorisk kursus i normkritik på læreruddannelsen med både eksamen og ECTS-point.**
- ▽ **Normkritik inkorporeres i andre og relevante videregående uddannelser, hvor de uddannede bagefter skal arbejde med at håndtere mennesker. Faget skal både prioriteres og understøttes.**

Det kan vi andre gøre

Store dele af civilsamfundet, der engagerer sig i undervisningspolitik, støtter allerede op om et løft af seksualitetsundervisning, hvor både elev- og studenterbevægelsen, de lærerstuderende og interesseorganisationer har krævet dette længe. I lyset af den brede opbakning vil vi opfordre landets skoleledere til at påtage sig ansvaret for at skemalægge, timefastsætte og understøtte en bedre seksualitetsundervisning på deres egen skole. Mens vi venter på fastere og lovbestemte rammer, er der nemlig stadig et stort tomrum, som skolerne kan og bør udfylde.

Vi vil gerne opfordre politikere og skoler til at lade sig inspirere af det materiale, der allerede findes. Eksempelvis laver Sex & Samfund i forvejen inspirerende materialer til brug i Uge 6, hvor fokus ikke kun er på prævention, men også på seksuelle rettigheder, grænser, køn, krop og seksualitet. Det viser, at vi allerede er på vej, og det er centralt, at vi bruger denne viden og erfaring aktivt.

Vi vil samtidig opfordre vores medelever og medstuderende på alle niveauer og i alle grene af uddannelsessystemet til at kræve, at normkritik og seksualitetsundervisning sættes på deres skema, lokalt. Og mens vi venter på, at politikerne tager ansvaret på deres skuldre, vil vi selv vise den forståelse overfor hinanden, som vi ønsker at møde fra andre. Behovet er akut – og det er nu, der skal handles.

#2 Iværksæt indsats mod chikane, hatecrimes og vold

Der foregår i dag for meget vold og chikane og for mange hatecrimes i Danmark. Vi bør iværksætte en storstilet indsats mod det på arbejdsmarkedet, i det offentlige rum, på internettet og i hjemmet.

Der forekommer i dag mange hatecrimes, hvor udøveren ikke dømmes herefter. Det skaber mørketal, som gør det svært for politiet at identificere og tage aktion. Oven i det hører verbale hatecrimes i dag ikke med i definitionen af hatecrimes. Det medfører manglende retssikkerhed hos ofrene, og det modarbejder ligestillingen, da potentielle ofre for hatecrimes ikke kan befærde sig på lige fod med andre.

Flere og flere kvinder, mænd, børn og unge samt LGBTQIA+ personer udsættes for partnervold, som kan have enorme konsekvenser for ofrenes mentale trivsel efterfølgende. Et problem, der kun er steget under COVID-19, hvorfor det er nødvendigt, at der igangsættes flere initiativer på området.

#MeToo har i den grad vist, hvordan chikane stadig er et ekstremt stort problem, som er tilstedeværende i alle dele af vores samfund. Det er enorm problematisk! Men chikane sker også på internettet – og det er kun steget under nedlukningen. I 2020 oplevede Red Barnet en stigning på 87 procent i henvendelser om digitale krænkelse. Online chikane som hævnporno, hadefulde beskeder og online trusler har store konsekvenser for ofrene, men har sjældent konsekvenser for udøverne. Både udøvere og ofre kan opleve, at had og negativitet kommer til at fylde i deres hverdag, og ofrene kan opleve stress og panikanfald som følge af chikanen. Der bør være større konsekvenser og bedre forebyggelse af had og chikane på internettet.

Kilder: Institut for Menneskerettigheder, LGBT+ Danmark, Det kriminalpræventive råd, Socialstyrelsen, Danner og Amnesty.

Ingen blander sig eller reagerer, for de ved ikke hvordan

Florent er 23 år gammel, bor i Kolding og er i gang med at tage en FGU. Hans hverdage går med uddannelse, arbejde og at ses med sine venner. Helt ligesom så mange andre 23-årige. Alligevel oplever han at blive behandlet anderledes end etnisk danske unge, hvor særligt diskriminationen kommer i spil i nattelivet.

“Det er bare ikke særlig rart at blive valgt fra af en dørmand, når man kan se, at ens etnisk danske venner godt kan komme ind på klubben. Det giver lidt en følelse af at komme i anden række.”

Sådan beskriver Florent oplevelsen af ikke at blive lukket ind på natklubber på baggrund af hans hudfarve. Ingen blander sig eller reagerer, for de ved ikke hvordan. Sådan kan en fredag aften hurtigt blive ødelagt. Florent er et klassisk billede på hvor mangelfuld vores værktøjskasse er i forhold til at bekæmpe chikane. Det skal vi gøre bedre, for selvom det bare er en fredag aften i byen, er det udtryk for grundlæggende ligestillingsudfordringer i samfundet.

Ungepanelet anbefaler:

- ▷ **Det bør være et krav, at alle arbejdspladser, organisationer og uddannelsesinstitutioner har samværs politikker.**
- ▽ **Hatecrimes klassificeres som en selvstændig forbrydelse fremfor en note. Verbale hatecrimes bør inkluderes i definitionen af hatecrimes.**
- ◀ **Der laves en juridisk tilføjelse af en kønsdiskriminationsparagraf, der beskytter mod nedsættende og hadske kommentarer på baggrund af køn.**
- ▽ **Der øremærkes flere midler til oprettelse af flere krisecentre for kvinder, mænd, børn & unge samt LGBTQIA+ personer.**

Det kan vi andre gøre

Mens vi venter på politisk handling, opfordrer vi alle arbejdspladser, organisationer og uddannelsesinstitutioner til at indføre samværs politikker samt opdaterer deres arbejdsmarkedspolitikker.

Der bør sættes en nultolerance for diskrimination, hadske kommentarer og chikane på ledelsesniveau på alle arbejdspladser. Det er ikke nok at regne med, at organisationskulturer ændrer sig selv.

Politiet bør efteruddannes i normkritik og minoriteters specifikke problemstillinger. I forbedringen af seksualundervisning i folkeskolen, som anbefalet i anbefaling 1, bør der også undervises i fysisk og psykisk vold, så børn får et sprog for vold i en tidlig alder. Man kan ikke identificere vold, hvis man ikke har en forståelse af hele begrebet.

Mediebranchen bør formulere skarpere politikker og strategier for, hvordan de undgår had i deres kommentarspor på digitale platforme.

Som unge skal gå forrest i at sætte en stopper for digital chikane. Det er ofte unge, som er ofre og udøvere af chikane på nettet. Vi skal blive bedre til kende grænserne for online færden og agere herefter. Vi skal være bedre til at sige fra overfor hinanden, når vi oplever vold, chikane, diskrimination og grænseoverskridende adfærd.

#3 Skab lighed på arbejdsmarkedet

Vores arbejdsmarked er kønsopdelt og kønsmæssigt skævt. Det skaber ulige muligheder og uretfærdighed mellem kønnene og kræver politisk handling.

Det er mange år siden, at det første gang blev foreslået, at øremærke barsel til mænd, sikre lige-løn og få bedre aflønning af velfærdsarbejde. Så ungt og innovativt kan man nok ikke ligefrem kalde det forslag. Og dog. For der er stadig ikke sket noget, og vi vil derfor gerne gøre op med ideen om, at ligestilling og lighed på arbejdsmarkedet kommer af sig selv. Det gør det ikke! Det kræver politisk handling, hvor selv et EU-direktiv er mere progressivt end den danske lovgivning.

Dit arbejde og din løn er i høj grad afgjort på forhånd af dit køn. I Danmark har vi et kønsopdelt arbejdsmarked, hvor klassisk velfærdsarbejde er domineret af kvinder, mens mænd søger mod STEM-fagene. Det er ikke i sig selv et problem. Det problematiske opstår, når det har konsekvenser for lønninger og muligheder for medarbejderne. Mens klassiske velfærdsfag i disse tider er kritiske samfundsopgaver, så lønnes de alligevel alt for lavt. Det er uretfærdigt, at et arbejde, der har så stor værdi for samfundet, såsom sygeplejersker og pædagoger, alligevel værdisættes så lavt.

Et ulige lønhierarki, der blev etableret helt tilbage fra tjenestemandreformen i 1969, hvorefter kvindedominerede fag fastholdes som lavtlønsfag. Det bør politikerne tage ansvar for at ændre gennem konkret og bindende lovgivning.

Samtidig skaber vores barselslovgivning et kønsmæssigt skævt arbejdsmarked, hvor mænd i gennemsnit kun tager 31,9 dages barsel, hvilket er en minimal stigning på 1,6 dag siden 2015 og langt lavere end de andre nordiske lande. At kvinder tager en stor del af barslen får konsekvenser for deres fremtidige lønningsniveau. At mænd tager så lidt af barslen får konsekvenser for deres rolle i familielivet og for maskulinitetsidealet. Ved at øremærke barsel vil vi altså både kunne arbejde mod mere ligeløn, men også mere lighed for mænd. Så selv om det ikke kan siges at være noget nyt at kræve dette, vælger vi i ungepanelet alligevel at afkræve politisk handling. Det dur ikke, at vi fortsat har sådan en skævhed i fordelingen af barsel samt lave lønninger på velfærdsarbejde.

Kilder: Danmarks Statistik, KVINFO og Nordisk Samarbejde.

□□
Hvordan kan vi forvente, at individet rykker på ligestillingen, hvis systemet ikke tilskynder det eller ligefrem modarbejder det? //

“Vi havde begge et ønske om en mere lige fordeling af vores barsel. Men økonomien gjorde, at virkeligheden desværre blev en anden.”

For Sandra var barslen en magisk tid, der kombinerede både hårdt fuldtidsarbejde nat og dag, men også et uforstyrret rum til tilknytning og forståelse af hendes nye rolle som mor. Hun er 28 år, uddannet sygeplejerske fra 2018 og har sin daglige gang på Rigshospitalet. Hun er forlovet med Erik, der studerer til cykelmekaniker på andet år. Sammen har de deres søn Vilfred, der er født i oktober 2019. Det var denne glædelige anledning, der gjorde, at Sandra og Erik stod overfor et af de mest skævvridende systemer på arbejdsmarkedet – barslen.

Efter grundige beregninger kom de frem til, at på trods af, at Erik var på SU, kunne det ikke betale sig for dem, at han tog meget af barslen. For på daværende tidspunkt med Sandras grundløn på 26.500 kr. og først en udsigt til anciennitetstillæg efter 8 år, var det vigtigt for deres økonomi, at Erik hurtigt kom ud på arbejdsmarkedet. Derfor endte Sandra med at tage 52 ugers barsel og Erik 4 uger. De skriver sig dermed ind i den generelle tendens, men de viser også, hvor store konsekvenser det ulige lønhierarki har – selv for familier der ønsker mere ligestilling. For hvordan kan vi forvente, at individet rykker på ligestillingen, hvis systemet ikke tilskynder det eller ligefrem modarbejder det?

Ungepanelet anbefaler:

- ◀ **Højere aflønning af velfærdsarbejde, hvor politikerne tager ansvar og sætter flere midler af.**
- ▽ **Konkrete tiltag til at skabe mere ligeløn mellem kønnene igennem bindende foranstaltninger og gennemsigtighed. Eksempelvis kunne man gøre det ulovligt at spørge ind til planer om familieførøgelse ved jobsamtaler.**
- ▶ **Øremærket barsel til mænd, hvor barslen fordeles helt ligeligt mellem forældrene. Når vi alligevel kigger barselsloven igennem, så bør man gøre den kønsneutral og inkluderende, så andre familietyper end den traditionelle er afspejlet i barselsloven.**

Det kan vi andre gøre

Mens vi venter på, at politikerne får implementeret øremærket barsel til mænd og skabt ligeløn, så vil vi i ungepanelet opfordre virksomheder og organisationer til at modarbejde den skæve barsel ved både at støtte de mandlige medarbejdere i at tage mere af barslen og minimere den kløft, som barslen skaber i lønningsniveauet af de kvindelige medarbejdere. Barsel er ikke en pause, men en personlig udvikling, som stolt bør stå på CV'et hos både kvinder og mænd. Men forandringer kan ikke forventes kun at komme fra individet. Derfor bør virksomheder aktivt bidrage til, at der skabes en ny barselskultur.

Samtidig bør der stilles krav om højere lønninger af klassisk velfærdsarbejde, herunder sygeplejersker og pædagoger. Fremtidige overenskomster bør derfor resultere i en højere værdisætning af det samfundskritiske arbejde, der udføres på hospitalerne og i institutionerne.

Imens vil vi unge opfordre hinanden til en mere åben dialog om lønningsniveauer, om fordeling af barsel og hvilken type arbejde, der bør værdsættes i det fremtidige samfund. Vi ønsker at skabe bevidsthed om de individuelle og kollektive valg der tages, så vi alle kan bidrage til at bekæmpe denne ulighed på arbejdsmarkedet. Lighed på arbejdsmarkedet kommer ikke af sig selv.

#4 Indfør gratis psykologhjælp for alle

Psykisk mistrivsel er i dag et stort problem i Danmark

- både for LGBTQIA+ personer, kvinder og mænd.

I december 2020 kom gratis psykologhjælp for unge under 25 år på den nye finanslov. Men det er ikke nok, at kun unge med depression og angst kan få psykologhjælp. Alle kan få brug for hjælp. Mental sundhed bør være en rettighed og ikke et privilegium.

Mænd er generelt dårligere til at snakke om deres mentale sundhed, hvilket kan have fatale konsekvenser ift. sygdom, dødelighed, selvmord, kriminalitet og vold. Det er vigtigt at hjælpe præventivt. Voldsudøvere er fx ofte mænd, som selv kommer fra en baggrund med vold. Der er i dag lange ventelister for hjælp til voldsudøvere, hvilket bidrager til mere vold. Gratis psykologhjælp vil kunne hjælpe med at forbedre mænds sundhed.

Danske LGBTQIA+ personer har dårligere mentalt helbred end resten af befolkningen. De scorer lavere på selvvurderet psykisk helbred og er overrepræsenterede inden for statistikker om ensomhed, selvskade og selvmordsadfærd. LGBTQIA+ personer mistrives desuden mere på jobbet end andre, viser ny rapport.

Psykisk mistrivsel opstår også hos piger og kvinder. Antallet af 10-24 årige, der diagnosticeres med psykiske sygdomme som fx angst, depression og spiseforstyrrelse er steget. 11-årige piger oplever i dag end lavere livstilfredshed end drenge, og det falder blot med alderen. Flere piger end drenge har dårligt selvværd. BUPL påpeger, at det massive samfundspres og perfektionskultur er skyld i, at især piger føler sig pressede. Kvinder angiver generelt at have dårligere helbred og trivsel end mænd.

Brugerbetaling i sundhedsvæsenet skaber ulighed i vores samfund. Vi skal nedbryde psykisk mistrivsel, som opstår på baggrund af køn, krop og seksualitet. Derfor bør der indføres gratis psykologhjælp for alle.

Kilder: Kvindefund 2020, Danmarks Statistik, Dialog mod vold, Vidensråd for Forebyggelse, Projekt SEXUS, BUPL, Børnerådet, Psykiatrifonden, Rapport SIF: "Sundhed og trivsel i et kønsperspektiv"

“
For mig er det en menneskerettighed at gå til psykolog. Lige så vel som vi kan gå gratis til lægen
”

“For mig er det en menneskerettighed at gå til psykolog. Lige så vel som vi kan gå gratis til lægen for at sikre vores fysiske sundhed, skal vi også kunne gå gratis til psykolog for at sikre vores mentale sundhed.”

Cynthia er 25 år gammel og har gennem sin ungdom lidt af både angst, selvskade og præstationspres. Cynthia gik med skammen og tabuet så længe indeni, at vandet til sidst kogte over.

Da hun var 20 år blev hendes angst så slemt, at hun i en periode hverken kunne arbejde eller spise sammen med andre mennesker. Angsten var gået fra at være små faresignaler til at være dominerende i alt, hun foretog sig. Først her startede hun til psykolog, som hun endte med at måtte betale 1.200 kroner for hver uge. Systemet for henvisning fra lægen føltes alt for snørklet, og hun følte ikke, at hun passede ind i de "bokse", som hun skulle afkrydse for at få en henvisning. Cynthia er stor fortæller for gratis psykologhjælp.

Ungepanelet anbefaler:

- ▶ Gratis psykologhjælp til alle.
- ▶ Normkritisk studievejledning i folkeskolen og på ungdomsuddannelser.
- ▶ En national forebyggende indsats, der retter sig mod mænd, LGBTQIA+ personer og kvinder for at skabe bedre mental trivsel.

“
Vi kan og bør hjælpe hinanden med at nedbryde tabuer omkring psykisk sygdom og psykiske vanskeligheder
”

Det kan vi andre gøre

Mens vi venter på, at gratis psykologhjælp for alle bliver skrevet ind i finansloven 2022, så opfordrer vi alle danske arbejdspladser til at sikre privat sundhedsforsikring til deres medarbejdere.

Vi unge vil selv – samt opfordre andre til – at blive bedre til at snakke med hinanden om vores psykiske problemstillinger. Vi kan og bør hjælpe hinanden med at nedbryde tabuer omkring psykisk sygdom og psykiske vanskeligheder.

Mange flere ideer

Her er samlet flere af ungepanelets ideer og anbefalinger, der er blevet diskuteret i løbet af deres arbejde. Disse anbefalinger er der ikke konsensus om i hele ungepanelet, men de fortjener alligevel en plads som inspiration og indblik i ligestillingsproblematikkerne i ungdomslivet.

Uddannelse

Indfør undervisning i bias og normkritik som et obligatorisk fag i hele uddannelsessystemet. Det skal ses som almen dannelse. Det gælder særligt på uddannelser, hvor man arbejder med mennesker.

Giv flere mulighed for handicaptillæg.

Det kunne være til alle med psykiske diagnoser – fx unge med ADHD, fordi de oplever at blive begrænset i deres mulighed for uddannelse.

Udvikl studievejledningen, så der rådgives mere mangfoldigt. Studievejledere skal præsentere unge for flere forskellige fag og jobs, der bryder med normative kønsopfattelser.

Opret individuel studievejledning.

Det skal ikke kun tilbydes de svageste elever. Den nuværende fælles studievejledning kommer til at reproducere traditionelle kønsopfattelser og forventninger.

Sørg for at pensum indeholder et mangfoldigt billede på, hvem der varetager det faglige arbejde. Eksempelvis er sygeplejersken altid en kvinde i cases i lærebøgerne på uddannelsen for sygeplejersker.

Giv eksterne undervisere ansvaret for undervisning i LGBTQIA+ spørgsmål, da de er mere kompetente på nuværende tidspunkt. Det kunne være undervisere fra Normstormerne, LGBT Danmark eller Sex & Samfund.

Giv al undervisning et intersektionelt aspekt, så vi behandler emner ud fra ud fra forskellige perspektiver og identiteter – LGBT+, tykthed, handicap, etnicitet, psykiske sygdomme mm.

Arbejdsmarked

Opret en sexchikanestrategi på alle arbejdspladser. Det kunne være som en obligatorisk del af en arbejdspladsvurdering, APV. Der bør indføres en måde, hvor man anonymt kan sige fra og berette om sine oplevelser med sexisme på alle arbejdspladser. Man kunne oprette en særskilt afdeling i Arbejdstilsynet, der har fokus på at føre tilsyn med dette.

Indfør objektivt arbejdsgiveransvar, så det bliver arbejdsgiverens ansvar at skabe en god omgangstone og et ordentligt psykisk arbejdsmiljø. Et særligt tilsyn skal oprettes for at holde øje med det psykiske arbejdsmiljø på de danske arbejdspladser.

Indfør en incitamentsstruktur til at skabe en mere lige fordelt barsel. Så hvis man deler barslen ligeligt, så får man fx 2 måneder mere i barsel til deling.

Anerkend flere familieformer i lovgivningen, så man kan være flere end to forældre om at tage barslen.

Opdater lovgivning, så man ikke må spørge ind til planer for familieforøgelse under jobsamtaler.

Opret fair retningslinjer for, hvor længe man må fastholde arbejde i deltid og korttidskontrakter. Mange kvinder arbejder ufrivilligt på deltid. Fra politisk hold bør man opfordre arbejdsgivere til at hæve flere folk fra deltid til fuldtid og gøre det muligt for kommunerne gennem økonomisk tilskud.

Fasthold kompetent arbejdskraft. Det kunne vi gøre ved at tilbyde nybagte familier fleksible arbejdstider. Det vil gøre, at flere kvinder ikke føler sig tvunget til at søge deltidsarbejde.

Indfør "National Nederdelsdag" en landsdækkende mærkedag for at sætte fokus på sexisme på arbejdspladsen og fremme mangfoldighed og ligestilling. Ligestillingsministeren skulle iføre sig nederdel på dagen for at bakke op og sende et signal.

Anonymiser ansøgningsproceduren, så alder, køn, navn og billede ikke fremgår. Det gælder også på ansøgninger til praktikpladser og læringlepladser.

Sundhed

Indfør en feministisk sundhedspolitik, så man i alle nye love havde et feministiske ståsted og perspektiv på nye forslag. Ligesom man i Sverige har en feministisk udenrigspolitik.

Skab mere lighed i sundhedsvæsenet. For at skabe lige sundhed, skal man ikke behandle alle mennesker lige og på samme måde. Vi har alle forskellige forudsætninger for at kunne modtage behandling. Eksempelvis fjern egenbetaling af tolke gebyret ved lægen.

Indfør en proaktiv indsats i sundhedsvæsenet, der får flere mænd til at gå til lægen. Det kunne betyde, at en mandlig patient, man ikke har set i to år, skal indkaldes til en lægekonsultation.

Inkluder flere kønsopfattelser i sundhedsvæsenet. Eksempelvis har sundhedsvæsenets systemer, formularer og papirer brug for at blive opdateres, så de er mere indkluderende for forskellige familiekontallationer og køn. Derudover bør der indføres kønsneutral behandling i fertilitetsbehandling samt mulighed for, at man selv kan vælge forældretitel i sundhedsvæsenet og generelt offentlige systemer.

Stop det binære CPR nr. system. Det skal ikke fremgå i vores CPR nr., hvilken kønsidentitet vi har.

Gør det muligt at lave en dobbeltdonation af sæd og æg for alle.

Indfør informeret samtykke i behandlingen af transkønnede, så der undgås monopol på behandlingen. Pt. begrænses hormoner fx til transkønnede, der har en høj BMI. Men der findes ikke noget sundhedsfaglige argument for, at det er farligt at give hormoner til transkønnede med et højt BMI. Derfor kunne informeret samtykke være en løsning.

Indstil følgende spørgsmål til Etisk Råd:

Er det etisk forsvarligt, at vi opererer på interkønnet babyer af ikke sundhedsfaglige årsager men med begrundelse i at få dem til at passe ind i kategorierne: Mand eller kvinde? Hvis barnet er blevet opereret som baby pga. interkøn, bør det stå i barnets journal og ikke i morens journal, som det gør på nuværende tidspunkt.

Vold og chikane

Brug klarere retningslinjer og samværs politikker for bestyrelser for at undgå sexisme, vold og magtmisbrug. Hvis en statsstøttet organisation udøver magtmisbrug og har en kultur med sexisme og vold, kunne man fratage dem statsstøtten som konsekvens.

Indfør et politisk krav om, at natklubber og barer skal have en samværs politik, som personalet kan henvise til. En samværs politik som også gæster kan læne sig op af, hvis de oplever chikane eller vold på stedet. Opret en smiley-ordning, så de natklubber, der har en samværs politik, kan få en smiley.

Sørg for, at alle, som opsøger et krisecenter, skal være garanteret en plads. Opret flere krisecentre til børn og unge, og flere særskilt LGBTQIA+ personer. Indfør en ordning, der kvalitetssikrer krisecentre, og opret et support-netværk for voldsramte.

Indfør bedre henvisningsmuligheder for personer, der oplever eller udøver vold og overgreb, så der ikke skal være ventetid på behandlingen.

Igangsat et større opsporingsarbejde, der sætter ind, inden en persons voldelige eller chikanerende adfærd eskaleres. Vi kunne fx hjælpe unge, ensomme mænd med at bearbejde følelsen af ensomhed på en konstruktiv måde, så den ikke bliver til vrede.

Fastsæt regler og indfør love for, hvor hurtigt hævnporno skal fjernes fra nettet, ligesom man har indført i Tyskland. Opret en center, der kan hjælpe med at fjerne hævnporno hurtigt og effektivt.

Personer i offentlige, sociale erhverv, som fx socialrådgivere, læger, politi, advokater, lærere, journalister, dommere, sygeplejersker og pædagoger bør uddannes i vold og håndtering af dette samt bias.

Opret en kampagne der øger eleveres kendskab til Mobbenævnet. Elever gør ikke brug af denne ret, fordi de ikke er klar over, at det findes. Det vil give elever og familier mulighed for at gøre noget ved mobningen, hvis de oplever at deres skole fejler.

▮▮
Det afgørende ved ungdommen i dag er, at de modsat tidligere generationer, bakker deres holdninger op med handling. De har forstået, at ligestilling er intersektionelt, og at deres stemme er vigtig i samfundsdebatten.
Fra Klimaaktivisten Vanessa Nakate i Uganda og nobelprismodtageren Malala Yousafzai i Pakistan til dansk-somaliske LGBT+ aktivist Yaqub Abdirahman, ser vi i hele verden en ungdom, som ikke har tid til at vente på, at den forskel, der skal til i dag, diskuteres i morgen
Den afrodanske podcastgruppe A Seat At The Table ▮▮

**Ungepanelet er blev nedsat af
ligestillingsministeren i 2020.**

**Ungepanelet er faciliteret af den
socialøkonomiske virksomhed
DeltagerDanmark.**

Udgivelse den 8. marts 2021.

Grafik og illustrationer: Randi Hagemann

**DEL
TAGER
DANMARK**

VI FORMER
FREMTIDENS
FÆLLESSKABER

**Beskæftigelses-
ministeriet**